

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки
Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка

Кафедра психології і соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-педагогічної
роботи

М. Б. Боднар

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛІНГВІСТИКА

рівень вищої освіти – *другий (магістерський)*

галузь знань – *01 Освіта / Педагогіка*

спеціальність – *012 Дошкільна освіта*

освітньо-професійна програма – *Дошкільна освіта. Практична психологія*

Кременець – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Психолінгвістика» для здобувачів освіти, які навчаються за спеціальністю 012 Дошкільна освіта. Кременець, 2023 р. 20 с.

Розробник: Тетяна Долга, доцент кафедри психології і соціальної роботи, кандидат психологічних наук, доцент.

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи.

Протокол від 01 вересня 2023 року № 1.

Завідувач кафедри

Тетяна НОВАК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта Освітньо-професійна програма: Дошкільна освіта. Практична психологія	Рік підготовки	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – 1		I	I
		Семестр	
		II	II
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6,2	Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції	
		14	6
		Практичні, семінарські	
		16	4
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
30	50		
Форма контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40% / 60%.

для заочної форми навчання – 16 % /84%;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сучасна психолінгвістика вивчає зв'язок мови і мислення, питання породження і сприйняття мовлення, дитяче мовлення, проблеми патології мовлення, білінгвізм, двомовність, тощо.

Мета навчальної дисципліни - показати, які психічні процеси лежать в основі породження і сприйняття мовлення, як здійснюється вплив на свідомість людини за допомогою мови, чому мова є потужним засобом управління мовленнєвою і немовленнєвою поведінкою людини, опанувати теоретичні засади процесу породження та сприйняття мовлення, механізмами впливу мови на свідомість людини, засвоїти закони успішної мовленнєвої комунікації.

Завдання дисципліни – сформувані систему теоретико-методологічних знань із проблем психологічної науки і практики, пізнання структурних елементів психіки – психічних пізнавальних процесів, властивостей, станів і утворень на рівні відтворення і тлумачення для практичного застосування та втілення в процесі фахової діяльності майбутнього спеціаліста, знайомство із психолінгвістикою як міждисциплінарної наукою, знайомство із основними поняттями і термінами сучасної психолінгвістики, знання яких необхідне для розуміння основних психолінгвістичних гіпотез.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні категорії і поняття психолінгвістики;
- основні підходи до розуміння предмета психолінгвістики,
- напрямки теоретичних психолінгвістичних досліджень;
- історію і сучасні тенденції розвитку психолінгвістичних концепцій;
- загальні психолінгвістичні закономірності засвоєння мови дітьми;
- характеристики мовленнєвої діяльності;
- систему мови, її структурні особливості.

вміти:

- послідовно і грамотно формулювати і висловлювати свої думки;
- здійснювати процес розвитку всіх сторін мовлення дітей дошкільного та шкільного віку в освітніх установах;
- враховувати у своїй професійній діяльності соціально-психологічні особливості взаємодії і спілкування всередині навчального колективу та управляти динамікою групових процесів;
- аналізувати власну професійну діяльність

Програма передбачає такі **форми навчальної роботи**: лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.

Викладання курсу здійснюється з врахуванням знань студентів із курсів загальної, вікової, педагогічної психології, етнолінгвістики, методології наукових досліджень та ін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти такими компетентностями:

<p>Інтегральна компетентність</p>	<p>Здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти або в процесі навчання фахівців із дошкільної освіти в закладах фахової передвищої, вищої освіти, діяльності практичного психолога закладу освіти, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.</p>
<p>Загальні компетентності</p>	<p>КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. КЗ-5. Здатність працювати в команді. КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. <i>Компетентності, визначені закладом вищої освіти</i> КЗ-7. Навички міжособистісного спілкування та взаємодії. КЗ-8. Навички використання інноваційних та комунікаційних технологій.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>КС-1. Здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій. КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти. КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості. КС-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками. КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці. КС-11. Здатність обирати та практично застосовувати інструменти (методи, методики, процедури), види, форми та змістове наповнення психологічної просвіти відповідно до визначених напрямів та завдань, потреб, особливостей розвитку та вікових особливостей цільової аудиторії. КС-14. Здатність надавати психолого-педагогічну допомогу педагогічним працівникам в організації освітнього процесу та створенні, підтримці та розвитку психологічного безпечного освітнього середовища, брати участь в</p>

	<p>діяльності закладу освіти із забезпечення освітньої діяльності та освітнього процесу, передбаченої законодавством та установчими документами.</p> <p>КС-15. Здатність до самоорганізації, планування та підготовки до здійснення трудових функцій психологом.</p>
--	--

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах програмних результатів навчання:

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН-2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.</p> <p>ПРН-3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів.</p> <p>ПРН-5. Організувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.</p> <p>ПРН-13. Визначати та прогнозувати актуальні напрями психологічної профілактики відповідно до визначених завдань.</p> <p>ПРН-14. Обгрунтовано вибирати та застосовувати ефективні інструменти (методи, методики, процедури), форми та зміст психологічної просвіти, складати та реалізовувати просвітницькі програми, аналізувати і обирати оптимальні педагогічні технології навчання і виховання здобувачів освіти.</p> <p>ПРН-18. Організувати та планувати виконання трудових функцій в межах встановлених нормативів навантаження, порядків реагування, з дотриманням прав професійної етики.</p>
---	---

3. Програма навчальної дисципліни

Module I. Psycholinguistics as a science of speech activit

Lecture 1. PSYCHOLINGUISTICS AS A SCIENCE

The essence, subject and objectives of psycholinguistics. Object and subject of study of psycholinguistics, the difference between psycholinguistics and traditional descriptive linguistics. Goals and objectives of the discipline, the main areas of research. Interdisciplinary nature of psycholinguistics. Language - speech - speech activity. Relationships of psycholinguistics with other sciences. The main branches of psycholinguistics. Methods of psycholinguistic research.

Lecture 2. SPEECH ACTIVITY. TYPES OF SPEECH

Language and speech, its importance in communication. Speech as an activity and behavior. Varieties of speech in the form of expression of thought. Types of speech activity. Connection of speech with other mental processes. L.S. Vygotsky about the origin of human mental activity. Critical period for successful speech acquisition. Conditions for successful speech development of a child. Dysontogenesis of speech. Causes of children's speech disorders. Types of speech disorders. Children's speech as a key to understanding cognitive processes. Speech acquisition by a child. Delays in speech development. The influence of deep speech defects on the acquisition and use of language signs. Spoken sign language. Jean Piaget and the French school.

Lecture 3 PSYCHOPHYSIOLOGICAL STRUCTURE OF THE WRITING PROCESS

The difference between oral and written speech. Psychological features of the writing process. Psychophysiological content of the writing process (writing operations). Prerequisites for the formation of writing skills. Laws of successful communication. Theory of speech acts. The principle of cooperation of Herbert Paul Grice. Jeffrey Leach's principle of courtesy. Politeness theory of Penelope Brown and Stephen Levinson. The role of socio-cultural factor in speech interaction.

Module II. Applied aspects of psycholinguistics

Lecture 4. ETHNOLINGUISTICS

Ethnolinguistics is a science that studies the relationship between language and culture. Language as an integral part of culture. Sapir-Whorf's linguistic relativity hypothesis. National and cultural specifics of the word. Lacunae as the basic elements of the national specificity of the linguistic and cultural community. Types of lacunae: lexical, grammatical, stylistic. National-specific features of speech: the way of filling pauses, the way of word decomposition, etiquette characteristics of acts of communication. The main features of the lacune-interpretation, morphological translation, literal translation, detailed comments. Bilingualism. Natural and artificial bilingualism.

Lecture 5. NEUROPSYCHOLINGUISTICS

Neuropsycholinguistics as a study of psychophysiological mechanisms of speech generation and recognition. Structure and functions of the cerebral cortex. Right and left hemispheres of the brain. Broca Speech Center, Wernicke Speech Center. Broca's aphasia, Wernicke's aphasia.

Lecture 6. PATHOPSYCHOLINGUISTICS

Pathopsycholinguistics as a branch of science. Speech in certain diseases. The nature and mechanisms of disorders of the sign activity of the brain. Accentuation - the strengthening of certain mental properties or character traits. Psychopathy - a significant disorganization of mental activity. Speech of a schizophrenic, paranoid psychopath. Speech in a state of depression, people with Alzheimer's and Parkinson's disease. Speech disorders

(aphasia, dyslexia and dysgraphia). Speech defects (alalia, dysphonia, rinolalia, bradylalia, tachylalia, dysarthria, dyslalia).

Lecture 7. BILINGUALITY. BILINGUALISM

Psychology of mastering a foreign language. Psychology of bilingualism. Language competence, speech ability, speech abilities of the individual. Problems of bilingualism and culture: "forced" bilingualism and "semi-culture". Bilingualism: pros and cons. Early bilingualism. Development of a "bilingual" child. Early learning of a non-native language. Speech behavior when learning a foreign language. Errors in learning a foreign language, the concept of interference. Speech of a foreigner. Culture shock. Bilingualism.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	с.р.	інд		л	п	лаб	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Психолінгвістика-наука про мовленнєву діяльність												
Тема 1	8	2	2	-	4	-	12	1	1	-	10	-
Тема 2	8	2	2	-	4	-	12	1	1	-	10	-
Тема 3	10	2	2		6		10				10	
Разом за змістовим модулем 1	26	6	6	-	14	-	34	2	2	-	30	-
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти психолінгвістики												
Тема 4	10	2	4	-	4	-	2	1	1	-	-	-
Тема 5	8	2	2		4		12	1	1	-	10	-
Тема 6	8	2	2		4		12	1	-	-	10	-
Тема 7	8	2	2		4		-	1	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	34	8	10	-	16	-	26	4	2	-	20	-
Усього годин	60	14	16	-	30	-	60	6	4	-	50	-

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Психолінгвістика як наука	2	1
2	Мовленнєва діяльність. Види мовлення	2	-
3	Психофізіологічна структура процесу письма	2	-

4	Етнопсихолінгвістика	2	1
5	Нейропсихолінгвістика	2	1
6	Патопсихолінгвістика	4	1
7	Психологія двомовності. Білінгвізм	2	-
Разом		16	4

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема: Психолінгвістика як наука

Питання для обговорення

1. Предмет, напрями, завдання й основні поняття психолінгвістики.
2. Головні проблеми психолінгвістики.
3. Психологічне дослідження мовлення.
4. Історія зародження та розвитку психолінгвістики.
5. Витоки психолінгвістики.
6. Актуальні напрями сучасної психолінгвістики.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема: Мовленнєва діяльність

Питання для обговорення

1. Мова як багатоаспектний феномен.
2. Мова як діяльність.
3. Поняття діяльності, види діяльності.
4. Терміни «мова», «мовлення», «мовленнєва діяльність».
5. Мова як енергія в роботах В. фон Гумбольдта.
6. Мовленнєва діяльність, її структура й механізми.
7. Поняття мовленнєвої діяльності в роботах Л. Щерби.
8. Мовні явища у контексті психолінгвістичного аналізу.
9. Мовна особистість у психолінгвістиці.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема: Психофізіологічна структура процесу письма

Питання для обговорення

1. Усне та писемне мовлення.
2. Психологічні особливості процесу письма.
3. Психофізіологічний зміст процесу письма (операції письма).
4. Передумови формування навичок письма.
5. Закони успішної комунікації. Теорія мовленнєвих актів.
6. Принцип кооперації Герберта Пола Грайса.
7. Принцип ввічливості Джефрі Ліча.
8. Теорія ввічливості Пенелопи Браун і Стівена Левінсона.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4

Тема: Етнопсихолінгвістика

Питання для обговорення

1. Етнолінгвістика як наука.
2. Гіпотеза лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа.
3. Національно-культурна специфіка слова. Лакуни. Типи лакун.
4. Національно-специфічні (лакунізовані) особливості мовлення. Основні ознаки лакун.
5. Білінгвізм. Природний і штучний білінгвізм.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5

Тема: Нейропсихолінгвістика

Питання для обговорення

1. Нейропсихолінгвістика як наука
2. Будова та функції кори головного мозку. Права та ліві півкулі головного мозку.
3. Мовленнєвий центр Брокка, Афазії Брокка
4. Мовленнєвий центр Верніке, Афазії Верніке.
5. Профілактика, допомога та лікування осіб з афазіями Брокка та Верніке

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема: Патопсихолінгвістика

Питання для обговорення

1. Патопсихолінгвістика – як наука.
2. Мовлення особистості при окремих захворюваннях.
3. Характеристика мислення та мовлення при неврозах та психозах. Акцентуація. Психопатія. Мовлення шизофреніка, паранойяльного психопата, епілептика, істероїда.
4. Мовлення у стані депресії, осіб з хворобою Альцгеймера і Паркінсона.
5. Порушення мовлення (афазії, дислексія і дисграфія).
6. Дефекти мовлення (алалія, дисфонія, ринолалія, заїкання, браділалія, тахілалія, дизартрія, дислалія).

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема: Психологія двомовності

Питання для обговорення

1. Психологія оволодіння іноземною мовою. Психологія білінгвізму.
2. Рання двомовність. Розвиток «двомовної» дитини.
3. Мовленнєва поведінка при вивченні іноземної мови. Помилки при вивченні іноземної мови, поняття інтерференції.
4. Психологічні фактори, що впливають на успішність вивчення іноземної мови.
5. Мовлення іноземця. Культурний шок.

6. Самостійна робота

Підготувати реферативні повідомлення на теми:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма

1	Історія становлення психолінгвістики	1	1
2	Взаємозв'язки психолінгвістики з іншими науками.	1	1
3	Основні напрямки психолінгвістики.	1	1
4	Взаємозв'язок етнолінгвістики, психолінгвістики та етнопсихолінгвістики.	1	1
5	Головні проблеми психолінгвістики	1	1
6	«Доробок Бодуена де Куртена в становленні психолінгвістики	1	2
7	Актуальні питання психолінгвістики	1	2
8	Значення психолінгвістики в сучасному суспільстві	1	2
9	Мова, мовлення, мовленнєва діяльність, їх значення в спілкуванні	1	2
10	Періодизація мовленнєвого розвитку	1	2
11	Структура мовленнєвої діяльності	1	2
12	Зв'язок мовлення з іншими психічними процесами	1	2
13	Види мовленнєвої діяльності	1	1
14	Основні характеристики мовної особистості у психолінгвістиці	1	1
15	Основні ідеї науковців, які досліджували мовленнєву діяльність особистості	1	1
16	Поняття «мова», «мовлення», «мовленнєва діяльність»	1	2
17	Психологічні особливості дитячого мовлення	1	2
18	Головні характеристики теорій мовленнєвої діяльності	1	1
19	Періодизація мовленнєвого розвитку	1	1
20	Умови успішного мовленнєвого розвитку дитини.	1	2
21	Дизонтогенез мовлення. Причини порушень мовленнєвого розвитку у дітей	1	2
22	Етнопсихолінгвістика як галузь психолінгвістики	1	2
23	Характеристика білінгвізу	1	2
24	Психологія двомовності	1	2
25	Національні особливості мовлення	1	2
26	Нейропсихолінгвістика як окрема галузь психолінгвістики	1	2
27	Характеристика мовленнєвих центрів	1	2
28	Профілактичні заходи при мовленнєвих порушеннях	1	2
29	Патопсихолінгвістика як галузь психолінгвістики	1	2
30	Характеристиках мовленнєвих порушень особистості	1	2
Усього		30	50

Оцінювання самостійної роботи студентів здійснюється на семінарських заняттях.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів під час самостійної роботи на семінарських та практичних заняттях

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

1. Психолінгвістика як наука. Предмет, напрями, завдання, основні поняття психолінгвістики.
2. Історія зародження та розвитку психолінгвістики.
3. Філософські, психологічні та лінгвістичні витоки психолінгвістики.
4. Актуальні напрями сучасної психолінгвістики.
5. Значення доробку Бодуена де Куртена у становленні психолінгвістики.
6. Нейропсихолінгвістика як дослідження психофізіологічних механізмів породження й розпізнавання мовлення.
7. Актуальні питання патопсихолінгвістики.
8. Актуальні питання етнопсихолінгвістики.
9. Мова як багатоаспектний феномен. Мова як діяльність. Поняття діяльності, види діяльності.
10. Терміни «мова», «мовлення», «мовленнєва діяльність». Мова як енергія в роботах В. фон Гумбольдта.
11. Мовна здібність: структура, зміст.
12. Моделі мовленнєвої діяльності (модель Ч. Осгуда).

13. Моделі мовленнєвої діяльності (модель Н. Хомського).
14. Фізіологічні механізми формування мовлення: безумовні, умовні рефлекси, збережений слух, зір.
15. Прояви вербальної культури у людей різних вікових та професійних груп.
16. Особливості формування внутрішнього мовлення в онтогенезі.
17. Роль внутрішнього мовлення в пізнавальній інтелектуальній діяльності людини
18. Філогенез мови. Теорії походження мови: звуконаслідування; трудова теорія виникнення мови; жестова теорія виникнення мови.
19. Онтогенез мовлення. Проблема генетичної спадковості мовної здатності, учення В. фон Гумбольдта.
20. Основні закони спілкування.
21. Мовленнєвий етикет і культура спілкування
22. Особливості дитячого мовлення.
23. Періоди розвитку мовленнєвої здатності дитини.
24. Ігрові лінгвістичні «породження» у мовленні дитини.
25. «Проблемні» діти: мовлення, інтелект, знаки.
26. Проблеми двомовності й культура: «вимушена» двомовність і «напівкультура».
27. Двомовність: за і проти. Раннє навчання нерідної мови як система ознайомлення зі знаковими операціями.
28. Рання двомовність. Розвиток «двомовної» дитини.
29. Психологічні аспекти навчання рідної та оволодіння іншою мовою.
30. Розпізнання людей за особливостями їх мови.
31. Вербальне та невербальне вираження емоцій.
32. Словесний портрет людини
33. Сприйняття мовлення.
34. Порушення мовлення, афазії, дефекти мовлення.
35. Зв'язок мовлення з іншими психічними процесами
36. Загальна психолінгвістична модель процесу сприйняття і розуміння мовленнєвого висловлювання.
37. Внутрішнє мовлення, його фази. Генезис формування внутрішнього мовлення, основні особливості.
38. Мова і гендер. Гендерлект
39. Дуальна організація роботи головного мозку.
40. Охарактеризуйте дослідження Р. Сперрі

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату, презентації тощо.
2. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.
3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (семінарському, практичному) на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу або презентації.
4. Оцінка за ІНДЗ враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Максимальна кількість балів – 15.

8. Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного та творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

2–3 балів – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

4–5 балів – студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

6–7 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

8–9 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

10–11 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

12–13 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

14–15 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

9. Методи навчання

Лекції із застосуванням відеофільмів, розповідь, пояснення, семінарські заняття із розв'язуванням творчих та практичних завдань, бесіда, дискусія, написання рефератів, демонстрація, виконання творчих завдань, робота з літературою.

10. Методи контролю

Поточне оцінювання: усне опитування, поточне тестування, оцінка за проект (ІНДЗ), самостійну роботу, підсумковий тест. Підсумковий контроль – екзамен.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

ЗМ 1 (1-3)	ЗМ 2 (4-7)	Тест	ІНДЗ	Сума
15	20	45	20	100

Шкала оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти під час підсумкового контролю, яка передбачає співвідношення питомої ваги результатів поточного й проміжного контролю та результатів здачі екзамену

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою академії	Підсумкова оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю – коефіцієнт 0,5	Результати здачі екзамену – коефіцієнт 0,5
A	Відмінно	90 – 100	90 – 100	90 – 100

B	Добре	82 – 89	82 – 89	82 – 89
C		75 – 81	75 – 81	75 – 81
D	Задовільно	67 – 74	67 – 74	67 – 74
E		60 – 66	60 – 66	60 – 66
FX	Незадовільно	35 – 59	35 – 59	35 – 59
F		0 – 34	0 – 34	0 – 34

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у

теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання ув практичних ситуаціях.

Оцінка FX «2» («незадовільно») (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє павичок застосовування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка F «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях.

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, періодичні видання, посібники, мультимедійні презентації за змістом теми

13. Рекомендовані джерела

Базові

1. Домрачева І. Р., Аксьонова І. О. Основи мовленнєвої діяльності: навч. посіб. Вінниця, 2018. 101 с.
2. Засєкіна Л. В., Засєкін С. В. Психолінгвістична діагностика: навч. посіб. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 188 с.
3. Засєкіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування: навч. посіб. 2-е вид. Київ, 2018. 216 с.
4. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навч. посіб. Харків, 2011. 132 с.
5. Калмикова Л. О. Психологія мовлення і психолінгвістика: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Переяслав-Хмельницький : Переяслав-Хмельницький пед. ін-т, 2008. 325с.
6. Косенко Ю. В. Основи теорії мовленнєвої комунікації: навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2013. 292 с
7. Куранова С. І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. Київ, 2012. 208 с.
8. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. Київ : Академія, 2012. 288 с
9. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 460 с.
10. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / за заг. ред. Є. Д. Скулиша. 2-ге вид. Київ : ЗАТ ВІПОЛ, 2011. 248 с.
11. Тарасун В. В. Писемне мовлення: запобігання і корекція порушень : науково-методичний посібник. Київ : «МП Леся», 2007. 151 с
12. Шарманова Н. М. Етнолінгвістика: навчальний посібник для студентів факультету української філології. Кривий Ріг: НПП АСТЕРІКС, 2015. 192 с.
13. Cognitive Neuroscience of Natural Language Use. Cambridge University Press, 2015. 279 p
14. Danny D. Steinberg, Natalia V. Sciarini. An Introduction to Psycholinguistics 2nd editions. London, 2013. 325 p.

15. Jowett G.S. Propaganda and Persuasion. SAGE, 2012. 435 pp.
16. Levelt W J M. A History of Psycholinguistics : The pre Chomskyan era. Oxford : Oxford University Press, 2013. 672 p.
17. Sedivy J. Language in mind: An introduction to psycholinguistics. Sunderland, Massachusetts : Sinauer Associates, 2018.
18. The Handbook of Psycholinguistics. First Edition. Edited by Eva M. Fernández and Helen Smith Cairns. 2018. 750 p.
19. Psycholinguistics. Thomas Scovel. Oxford University Press, 2002. 135 p.
20. The Psycholinguistics of Bilingualism. Francois Grosjean and Ping Li (eds.) Oxford : Wiley-Blackwell, 2013. 248 p

Допоміжні:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 376 с.
2. Бацевич Ф. С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 240 с.
3. Брушневська І. Закономірності розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Педагогічний часопис Волині. 2016. С. 70–75.
4. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посіб. К.: Либідь, 2005. 400 с.
5. Горбунова Н. Сучасні наукові підходи до розвитку словника дітей дошкільного віку. Гуманітарні науки. 2012. № 2. С. 46–52.
6. Гнатик Л. М. Комунікація: походження, типологія, функції. Науковий вісник НЛТУ України : збірник науково-технічних праць. 2011. Вип. 21.10. С. 344–353
7. Конопляста С. Ю. Логопсихологія : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 293 с
8. Молчанов Д. Сучасні можливості ранньої діагностики та корекції порушень мовлення у дітей або Навіщо немовляті консультація логопеда? Здоров'я України. 2012. С. 59.
9. Луцько К. В. Передумови формування внутрішнього мовлення у дітей з особливими освітніми потребами в системі спеціального навчання. Актуальні питання колекційної освіти (педагогічні науки) : зб. наук. праць. 2019. Вип. 14. С. 178 –190.
10. Паласевич І. Л. Організаційно-педагогічні умови мовленнєвого розвитку дітей середнього дошкільного віку. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки. Вип. 35. 2017. С. 250–258.
11. Пахомова О. Л. Роль внутрішнього мовлення в розвитку психологічної культури спілкування у майбутніх психологів. Проблеми сучасної психології. 2013. Випуск 19. С. 544–555.
12. Савчин О. М. Роль внутрішнього мовлення у комунікативно-мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку. Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки. № 2 (49), 2015. С. 157–162с.

14. Інформаційні ресурси

- 1 Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : веб-сайт. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/>
- 2 Електронна бібліотека психологічної літератури : веб-сайт. URL:
<http://psy.piter.com/library>
- 3 <https://psycholing-journal.com>
- 4 <https://psycholinguistics.indiana.edu/home.htm>
- 5 https://www.youtube.com/watch?v=V0CX_5jKJYI
- 6 <http://psychologis.com.ua/psiholingvistika.htm>
- 7 <https://www.youtube.com/watch?v=hdUbIlwHRkY>
- 8 https://www.youtube.com/watch?v=Q-B_ONJIEcE
- 9 <https://www.youtube.com/watch?v=RKK7wGAYP6k>
- 10 <https://vseosvita.ua/news/yak-rozrizniaty-tiazhki-porushennia-movlennia-u-ditei-rekomendatsii-ekspertky-29800.html>